

גיליון מס' 205

כניסת החג:
ירושלים: 17:40
ת"א: 17:55
חיפה: 17:46
באר-שבע: 17:58

יציאת החג:
ירושלים: 18:51
ת"א: 18:53
חיפה: 18:52
באר-שבע: 18:54

יריית פתיחה / אבישי פרי

1. בין הסוכה לאקונומיקה!

כשאתה רואה ארבעה דפנות עץ של הסוכה - בעין יהודית, מה הנך רואה? רואה הנך את הכלום שבכלום. את העליבות של עולם החומר. מקפלת היא הסוכה בקרבה את העולם הכול-כך גדול - אך הכול-כך קטן... מה היא אומרת? שאלה קשה. נראה שמהווה את הדוגמא הסימבולית לסכסוך הנזכר: ומאידך, אתה רואה בישיבה בסוכה את כל הקדוש והנאצל. אין ספק, שבנשמתה וסודה, מבטאת הסוכה את הניגודים החריפים ביותר:

מחד, היא מבטאת את עראיות עולם החול

האפרורי שלנו (ראה מועד קטן ט, ב שהעולם הזה נחשב ל'מעון אורחים' זמני), אולם ומאידך, מהווה היא משכן לשכינה (ראה סוכה ל, ב: "כשם שחל שם שמים

על הסוכה"). וכל יהודי תוהה משתומם: האין הולמים שני הדברים בקנה אחד; דומה, שהפתרון לתמיהה העזה, נעוץ בפתרון הכללי לקונפליקט הישן-נושן שבין הגוף לנפש:

* * *
"אם בחוקותי תלכו", מדגישה התורה בפרשת בחוקותי, "ונתתי שלום בארץ".

<<< המשך בעמוד הבא

ופרוש עלינו סוכת שלומך (מתוך תפילת 'השכיבנו') שלום. ניב שמעלה אסוציאטיבית יונת שלום צחורה ואיש יפה-נפש ורע-לב המחייך חיוך נוטף צביעות לילד פלסטיני מאחורי הגדר. זה שמציף בקרבנו את החלום החלמאי שנגזז. וכשאנו מבקשים "סוכת שלום" - במה דברים אמורים? איה-היא בשורת השלום של הסוכה?

מאבק איתנים ניטש ביניהם. אבל לא, לא תשמעו שם רעמי תותחים ואף לא שריקות פגזים. תכירו את המלחמה בין הגוף לנפש. מלחמה שלא פחותה מזו של המורדים מול כוחות סוריה. הגוף החומרי והנפש הרוחנית מתגוששים ללא הרף. הראשון תאב לשווארמה. השני צמא לבבא-קמא.. המאבק הסמוי בין השניים מבעבע בקרבנו יום יום, שעה שעה. לעיתים הראשון יצליח להביס את השני. לעיתים דווקא השני ינחל ניצחון כביר. אז איך באמת יבוא השלום בין הניצים?

אם עבריייה", אמר לי השבוע אבי המשפחה, רבי מרדכי טולדנו, אב בית דין בירושלים, "צריכה להכניס את הקב"ה גם באקונומיקה!".

השבוע בגליון:

4

על ראש שמחתנו:
על דו-קיום יהודי-ערבי
בבירה

סוכת ירושלים:
המועמדים לרבנות ירושלים
פותחים סגור-לב

3
5

למען יידעו מטייליכם:
סיפור מפעים לחג

נעימות לא נעימות:
כשהמשגיח רבי מאיר חדש
שמע על בחור ששומע
מוזיקה חילונית

4

יוצא-לאור ע"י מכון
"בלבבי - יהדות
מלב אל לב"

גיליון "פרשני" השבוע - לאנשים שחושבים קצת יותר

עורך ראשי: הרב אברהם ישראל פרידמן משפחתו. יועץ תוכן: יצחק העברי.

לקבלת הגיליון ולנצחות - מייל המערכת: abyisrael@gmail.com פלא: 0504116867.

1

בגדר 'תשבו כעין תדורו'

דברי רמ"א תמוהים מה, מופיעים בסימן תרל"ט סעיף ב'. לדבריו, כל שהאדם לא יכול ללון בסוכה אחת עם אשתו והדבר גורם לו לצער, הרי שפטור הוא מהסוכה. למעשה, מרבית הפוסקים, כפי שמובא במשנה ברורה על אתר, סבורים כי אין צער זו עילה לפטור מן הסוכה, משום שמדובר בצער שאינו כרוך עם הסוכה בעצמה, כצער ריח רע וכדומה. ומעתה יש לנו לתמוד ולהעמיק בדעת הרמ"א: מה שורש דעתו כי גם צער חיצוני מעין זה הוא עילה לפטור מקיום מצוות סוכה. ולא זו בלבד. נראה כי זו משנה סדורה ועקבית בדעתו של הרמ"א, בלומדו את גדר פטור 'מצטער' מן הסוכה (ראה סוכה כז, א). כה הוא נוקט בסימן תר"מ סעיף ד' שאם סוכתו במקום שלא יוכל לעשות בה אחד מצרכיו בשל שירא מליסטים וכדומה, פטור הוא לחלוטין, "דלא הוי כעין דירה שיוכל לעשות שם צרכיו", כלשונו. למדנו אפוא שוב כי לדעת הרמ"א כל צער שיכול לבוא בגין הישיבה בסוכה - גם אם מדובר בצער חיצוני בעליל, שאינו כרוך עם הישיבה עצמה, פוטר מקיום המצווה. ונראה לחדד ולנתח דברי הרמ"א בדרך הבאה עלינו לטובה: הנה כנודע (עין ספר משנה ברורה תר"מ ס"ק ל') פטור 'מצטער' מן הסוכה נובע מההגדרה של הכללית של המצווה: "תשבו כעין תדורו". הוי-אומר, ישיבתו של האדם בסוכה צריכה להיות ישיבה הדומה לדירה, ואילו הוא לא חש בנוח בישיבה זו אינו חייב לשבת בסוכה. מעתה נראה שהרמ"א למד שהגדרת "תשבו כעין תדורו", אינו דין בסוכה עצמה - שצריך שיהיה לה "צורת דירה" (מצעים וכלים נאים ולא חד-פעמיים וכדו', ראה בלשון הגמרא סוכה כז, ב), אלא הוא דין באדם היושב בה - שהוא צריך לחוש בצורה מוחלטת כי ישוב הוא בדירתו - בלי כל הגבלה של צרכיו. מכאן שגם הפרעות אישיות שבאות לו - אשר אינן נוגעות לסוכה בעצמה אלא לתחושתו בביתו יפטרו מהמצווה.

יריית פתיחה / אבישי פרי (המשך)

במובן הפשטני מדברת התורה על השלום בינינו לשכנים העוינים ממדינות ערב. שניתן לשפוך אור חדש על ההדגש המפורסם כל-כך:

כדאי שתבינו: "שלום בארץ" - הוא לא רק סיפור ישראלי-פלסטיני. הוא גם סיפור ישראלי-פנימי - בלב כל אחד מאתנו! ההתגוששות המתמדת שבין מאוויי הגוף לצימאון הנפש.

ו"בחוקותי תלכו", הוא פתרון-הקסם לסאגה הנזכרת: שלום בין הארציות - החומריות האפרורית, לבין הרוחניות העליונה תבוא באמצעות שעבוד הליכות החיים לאידיאלים רוחניים. כלומר: הפחת חיות רוחנית בארוחת בוקר או צהריים, בדמות הכרה כי אלו באים כדי להעניק לנו הכוחות להתפלל או לקיים בהחלט. ברי לנו כי עבודה קלה היא לא. כשאדם נוטה לבליסת מאכלו, לעיתים שוכח מערכיו. כעת הגוף כובל אותו במוסרותיו האדוקים. אך לא. אם רק יחפוץ, בהבזק של מחשבה, יכול להפוך את ההיבט ב-180 מעלות. שכן, כאשר חיי החומר נהפכים למנוע אנרגטי לחיי הרוח, הרי שחומריותם האפרורית מתמוססת ונעלמת. הם כבר בחיק הרוח הנעלית.

כך יהפוך ממגושם צונן ליהודי חם. וכך יבוא השלום בין הגוף לנפש. כי הגוף נרתם ומגויס עבור הנפש. "שלום בארץ".

לפניכם דוגמא מן החיים:

חלום מסתורי-משהו חלם בן משפחת טולדנו בירושלים, בערב יו"כ תשע"ב. בחלומו הוא רואה בישול של מאכלים ריחניים ועשנן מיתמר אל-על, עד שאפילו הצדיקים הישויבים במרומים ונהנים מזיו השכינה מתענגים מן הריח המשכר. מששמעה זאת אמו, הרבנית שרה טולדנו, פתרה את החלום פשוטות: "בשעת חצות ליל של אמש", שחה, "הכנתי תבשילים לסעודת ערב יום הכיפורים, ובשעת בלילת התבשיל מלמלתי י"ג מידות של רחמים - יחד עם אבי, מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל, שבאותה השעה קרא גם הוא פסוקים אלו, בעצרת ההמונית שנערכה בכותל המערבי. ולא בכדי", המשיכה, "עלו מאכלים אלו לרצון לפני הצדיקים".

"אם עבריה", אמר לי השבוע אבי המשפחה, רבי מרדכי טולדנו, אב בית דין בירושלים, "צריכה להכניס את הקב"ה גם באקונומיקה!".

מעתה, אל נא תרימו גבה לנוכח המשמעויות הסותרות קוטבית שאנו מוצאים במצוות הסוכה. אין הסאגה הזו חדשה על פני השמש. ובהחלט ילכו השנים יחדיו: תוכל היא הסוכה לבטא את עראיות ואפסיותו של עולמנו - עולם החומר, למול הביטוי שמבטאת היא בעצם מציאותה כמשכן לקדושה. שכן, הוא הוא תפקידו של היהודי בעולם החול: לקדשו ושיסתופף תחת כנפי האלוקות. "סוכת שלום", היא הסוכה. וכל-כך למה? מה בין השלום לדירת העראי? זאת משום מבטאת ביסודה רעיון יהודי מוצק ומאלף זה: השלום בין הגוף לנפש. בא הוא המבנה המאולתר הזה של ארבעת דפנות העץ (או, אם תרצו, ארבעת הקרשים עם דפנות הניילון הנדות) לשיר את שיר השלום. להטמיע בקרבנו כי השלום הלזה - רעיון בר-קיימא הוא. באמצעות זילוף ערכי רוח על חפצי החיים!

"צריך לדעת לחיות ביחד"

רבה הוותיק של גילה, הרב אליהו שלינגר, מקווה להביא את ניסיונו ברבנות העיר ללשכת הרב הראשי לבירה. בשיחה עם 'פרשן' [יית השבוע] הוא מסביר איך הוא מתכוון לעשות זאת. וגם: איך יביא לדו-קיום בין יהודים לערבים בבירה?

ישראל פרידמן

הוא מוכר מאוד בהווי הירושלמי. כמי שמשמש הרב הפוסק של רבנות ירושלים מהדרין, כמעט כל בית עסק שני בבירה מעוטר בתעודת הכשרות שלו. בתפקידו העיקרי הוא משמש זה 40 שנה כרבה של שכונת גילה הירושלמית. עתה הוא מתכוון להרחיב את היריעה ולהביא את דבר השם לירושלים כולה.

אנחנו, כבוד הרב, מייחלים בתפילת ערבית ל"זפרוש עלינו סוכת שלומך". בירושלים, לצערנו, לא הגענו לזה: לעיתים מתגלעים סכסוכים בין חרדים למיעוט חילוני רדיקלי בשכונות ירושלים. איך באמת, הרב חושב שיהיה ניתן להביא את השלום המיוחל לירושלים?

"אם כל אחד מן הצדדים יידע שאף אחד לא מתכוון לעזוב; לא החרדים יגרשו את החילונים מהעיר ולא החילונים יגרשו את החרדים או הדתיים, וביא לשלום. על כולנו לדעת שאנחנו צריכים לחיות ביחד. אם לא תפצי אנחנו בניף את דגל המלחמה. מה ייצא מוכך? דבר. במלחמות איש לא ינצח. נחזור תמיד אחורנית. אם תפצי חיים אנחנו, עלינו לזכור שעל הצדדים לכבד אלו את אלו: על החילונים לכבד את הערכים שלנו ולא חלילה לפגוע בנו ע"י פתיחת מוקמות בינתיים - שזה פוגע בנו מאוד. ומאידך אנחנו מכבדים אותם ולא מפריעים להם לעשות כאשר יחפצו בתוך ביתם. כשכל אחד יידע את מוקמו ויידע לכבד את האחר, אני חושב שכולם ירווחו. זה המצב שאנחנו רואים בשכונת גילה זה עידן ועידנים: יש כבוד הדדי בין האוכלוסיות ואין חנות שפתוחה בשבת. הציבור החילוני דואג לכבד את הציבור החרדי והדתי. וכן להיפך. וזאת עם כל הכאב שישנו לראות יהודים שלא זכו לטען עדיין טעמה של יהדות".

"התחרדות" זו שטות.
הרב שלינגר.

החילונים - לפחו הקיצוניים שבהם - טוענים שהם חוששים מ'התחרדות'. זאת בדיוק הנקודה בה הם נכשלים. הם הולכים עם ראש בקיר. הם צריכים לזכור שהם לא יכולים למנוע 'התחרדות'. זכותו של כל אדם לרכוש דירה היכן שרק יחפוץ. ניתן בהחלט לחיות עם השכן החרדי בשלום ובאהבה. שכן, איש לא מונע בעדו לעשות את אשר יחפוץ. אולם כאשר הוא קם ומצהיר: 'אני לא רוצה שיהיו פה חרדים' הרי שהוא פוגע ולא ירוויח מוכך דבר. אין כאן אלא מדבים ושנאה. אני רוצה לשאול את אותם אנשים בכנות: האם שמעתם פעם על חרדי שפגע בשכנו החילוני? איפכא: אני שומע על אברכים שמשגרים משלוחי מנות לשכניהם החילונים. 'התחרדות' זו שטות. גם אבותיהם של אלו היו כאלו ועל מה יוצא הקצף?

"הייתי רוצה לקום מעל כל בימה ולזעוק: רבותי: אתם החילונים, אם אתם חושבים שתגרוש החרדים מוכאן - טעות בידכם. ואני אומר גם לציבור שלנו - החרדי: מי שחושב שהוא יגרש את החילונים - טעות בידו. לכן אין בידנו ברירה אלא לחיות בשלום ואחוזה ולא לחפש לפגוע. זה אומר גם לא לשנות מהפרהסיה כפי שהייתה עד הנה".

לבטח הרב נזכיר את הסוגיה הבאה: מצבה הרוחני של עיר הקודש. ירושלים, כבוד הרב, נראית מנוש לא טוב מבחינה רוחנית: חילולי השבת במרכז העיר מתרבים באחרונה. איך הרב כרב ראשי יפתור את הבעיה?

"הדבר מאוד כואב. זאת בייחוד בשעה שאין חוק שיכול למנוע בעדם מלעשות זאת. זה בהחלט אחד הדברים שגובע מוכך שאנשים לא מבינים איך צריכים לחיות עם שכנים דתיים. זהו בדיוק הנושא: אם היו יודעים לכבד כשם שבעבר כיבדו ולא נפתחה לו אפילו חנות אחת בשבת - הכל היה נראה אחרת.

"לפני ימים אחדים הראו לי מכתב שכתב ראש העיר הראשון לת"א, מאיר דיזנגוף, ובו מוחה כאשר ראה עגלה עם חמור בשבת. הוא לא היה ידע דתי אבל ידע לכבד את שומרי השבת".

הם יטענו שבמרכז העיר יש פחות אוכלוסייה דתית...
"אין היום שכונה חילונית בירושלים", תורץ רבה של גילה. "בכל שכונה הנקראת 'חילונית' יש מיינומם 50 בתי כנסת. בכל שכונה חיים אנשים מכל הגוונים. תראה, כשהקימו את שכונת 'בית הכרם' כתבו במגילת היסוד

"ירושלים זקוקה לאיחוד ואהבה"

הוא חתנו של מרן הגר"ע יוסף זיע"א, ובתפקידו הרשמי הוא מכהן כאב בית דין בירושלים. עם רזומה עשיר של השכנת 'שלום בית' בבתי ישראל שעמדו על סף פירוק, הוא בטוח כי יביא את השלום גם לירושלים השסועה. בראיון ל'פרשן' [יית השבוע] הוא מספר על העבר ועל העתיד שהוא רוצה לארוג יחדיו.

ישראל פרידמן

הרב מרדכי טולדנו, חתנו של מרן הגר"ע יוסף זצוק"ל, הוא אחד מהדמויות הרבניות שמצליחות לרדת לעם. לירושלמי המסורתי שמתגורר בפסגת זאב וגלילותיה, למשל. הוא כובש בחיובו הנצחי ובמאור פניו הקורן, לכבות של יהודים. דיבורו מלב אל לב. פגשנו אותו אחרי שיחה שמסר לחיילי חיל האוויר בשכונת בית וגן בירושלים. גם בבית פנימה, במגזר החרדי, יש לאב בית הדין בבירה נקודות של פלוס: יש לו קונצנזוס חרדי. הוא מצטייד בחתימה ותמיכה נלהבת של גאוני תורה מכל גווי הקשת החרדית: החל באדמו"ר מבעלזא שליט"א, המושך ברבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א, ראש ישיבת עטרת ישראל, וכלה ברבי ראובן אלבז שליט"א, ראש ישיבת אור החיים.

איך צריכה להיראות ירושלים בעיני הרב? פתחנו.

"ירושלים צריכה להיראות כמו ירושלים. אסביר: כתוב על מצוות מעשר שני, 'ואכלתם אותו במקום קדוש'.

בתורה לא נאמר היכן הוא המקום הקדוש וחז"ל למדו כי הוא בירושלים. מוצאתי כי אכן שבגימטרייה ירושלים ומקום קדוש עולים במניין זהה - 565. למרות שלא התכוונו כלל לתת לה את השם-מצאנו זהה של 'מקום קדוש', הרי שלמדנו מגופם של דברים כי ירושלים היא המקום הקדוש ביותר של הקב"ה. הציפייה הייתה הרב טולדנו בראיון.

צריכה להיות שכל אחד יחוש את ירושלים כאילו היא ביתו שלו. ישנו פסוק: 'לכו ונעלה בית ה', הגמרא לומדת מכך: 'יעקב שקראו בית'. יעקב אבינו חידש אפוא שבית ה' זה בחינה של בית. אדם מרגיש שם טוב. שזה המקום שלו. זה לא רק מקום של ביקור לדקות ספורות או שעה. זוהי למעשה השאיפה שצריכה לקבץ בכל אחד מאתנו".

איזה תיקון גדול היה מחולל הרב ביושבו על כס הרב הראשי לירושלים עיר קדשנו?

"ראשית, הייתי דואג שלכולם יהיה חשק לבוא לירושלים. שכולם יחושו מחוברים לעיר הקדוש ושהיא חלק בלתי-נפרד מהחיים שלהם. לא רק כשצריך לצאת לטיולים. שיחוש בצילה טוב. כך למעשה צריך לחוש כל יהודי: שירושלים זה המקום שלו. כי היא עיר של כולם. עיר שחברה לה יחדיו. בירושלים 'לא אמר אדם צר לי המקום' (משניות אבות . כולו חשו בה בנות. זה הדבר שגילם את עיר המקדש".

אכן. גם תקוותו של דוד המלך היא ל"יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך". אולם לצערנו ולכושנתו אנחנו לא קרובים למצב האידיאלי הזה: בשכונותיה של ירושלים אנחנו פוגשים כשטעים בין פלגים בציבור היהודי. איך הרב מקווה להביא פתרון לחיכוכים בתכופים שבין חרדים לחילונים בשכונות מעורבות? באיזה גישה הרב היה נוקט כדי להביא את השלום?

"כאיש שאיבנו פוליטי, אני חושב שראשית צריך לזכור להפריד את הפוליטיקה מהתורה. אסור שיחברו יחדיו. מהותה של ירושלים, זה מקום מקודש. זה מקום שמאחד את כל עם ישראל. ירושלים מאחדת על ידי בית המקדש שאילו נהרו כלל גווי וצבעי עמנו. ירושלים, אמרו חכמינו, לא התחלקה לשבטים. ירושלים חייבת להיות של כולם", ממשיך

<<< המשך בעמוד הבא

"אביא לכבוד הדדי בין האוכלוסיות"

הרב יהודה חייק, תושב קצרין שברמת הגולן, היה מועמד לרבנות העיר פתח תקווה וזכה בשעתו לתמיכה של גדולי תורה. ולמרות שאין לו פרוטקציות, הוא מקווה שהצדק האובייקטיבי ינצח

ישראל פרידמן

נואם-שהוא הוא הגיע לבירה. הוא מתגורר בכלל בקצרין שברמת הגולן וכי רק מודעות בירושלים שבישרו על מועמדותו של הרב ועל העידוד שהרעיפו עליו גדולי תורה בעבר כאשר התמודד על רבנות העיר פתח תקווה, הודיעו על קיומו. אבל למרות זאת, הרב יהודה חייק, בוגר ישיבות סלבדוקא ובית שמועיה, בטוח כי הצדק האובייקטיבי ינצח את הפוליטיקה הקטנה. "אני מודע לכך שאין לי פרוטקציות", הוא אומר עם תחילת השיחה לפרשן השבוע' בתום-לב.

דיבורו של הרב חייק, תלמידו של רבה של הצדק האובייקטיבי ינצח את הפוליטיקה הקטנה. הוא מוציח לעמוד בעוז מול כל שאלה שנשאל במרחבי התלמוד. וככל רז תורני. הוא מוציח לעמוד בעוז מול כל שאלה שנשאל במרחבי התלמוד.

והיה וכבוד הרב מתמנה לרב ראשי לירושלים, מה הדבר הראשון שהוא מתכוון לעשות? איזה תיקון חיוני דרוש לירושלים?

"אני מתכוון להעמיד על סדר היום סוגיה הלכתית קשה שלא נתנו עליה את הדין עד הנה: סוגיית מועמד הכניסה לעיר ביחס לטלטול בשבת. ידוע לנו כי ישנם שישים ריבוא של אנשים שחולפים מידי בכניסה לעיר ומשך האזור נחשב לכל הדעות כ'רשות הרבים' שאסור לטלטל בו בשבת, אלא אם כן נסגרות דלתות העיר בלילה - דבר שלא ריאלי בירושלים. אני לא מבין איך לא מעוררים את הנושא החמור הזה: מי שחולף באזור עובר באיסור גמור מן התורה. כשאתמנה, בעזרת השם, לרב ראשי לעיר, אמנה וועדה מקצועית שתבחן את הנושא בצורה יסודית ובלי לטיית. (כמו כמות הולכי הרגל, ועוד). הגיעה הזעה לתת את הדעת לסוגיה הכלתי-פשוטה הלזו".

"נדע שלכל העדות והחוגים מכה משותף". הרב חייק בראיון.

ירושלים דהיום התחלקה לשכטים. לא מעט חיכוכים נראים בה. איך הרב יאחד בין כולם?

"ברגע שנדע שיש לכל העדות והחוגים מכה משותף - שמירת השולחן ערוך, הרי שנזכור להתאחד ולא להפריד ולחרחור מדנים".

כרב ראשי יהיה לאמירותו של הרב גם משקל גם ביחס לערביי העיר.

"בהחלט. בפורום כמו של רב ראשי לירושלים אוכל לעורר בדרשותיי - בין היתר באירוע יום השואה - את התושבים, ערבים כיהודים, שיישמרו על הכבוד ההדדי ולזכור כי כולנו יצירי כפיו של הבורא. אציין את הכתוב בספרי החסידות, כי גזל הנכרי חמור הוא מגזל ישראל. בהתאם לכך, מסופר בגמרא כי רבי יוחנן הקדים שלום אף לנכרי בשוק ומפרנסים עניי גויים כעניי ישראל מפני דרכי שלום. לא כולם נגדנו וצריך לכבד כל אדם. לא אפתור בעיות פוליטיות קדומות בירושלים, אך אני חושב שאוכל לעורר את הקהל איך להתנהג. ותקוותי שאכן דבריי יישמעו". אמר ואמר.

"ירושלים זקוקה לאיחוד" (המשך)

ממשיך ומחדד הרב שוב את הרעיון הנזכר. "שכולם יחוו בה טוב. כל עם ישראל היה מגיע לעיר ומביא מעשר שני. כן האדם יעביר את הרגשות הנעלים שלו מירושלים למעונו שלו. כל אחד צריך לחוש שהנופש שלו זה ירושלים. זה למעשה הציפייה: שכל אחד יתחבר לשני וכולם יחוו בעיר טוב. העדות והפלגים כל אחד רוצה לשלוט, צריך לזכור שירושלים צריכה להיות לכל יהודי. ממנה ישאב קדושה. כמו בשמחת בית השואבה. ירושלים הקדושה מעניקה עוצמות ליהודי. העוצמות הללו חייבות לבוא לידי ביטוי. הרי כולנו יודעים שירושלים מזה זמן רב משוועת לרב עיר, שיבוא ויכריז על ירושלים בראש כל חוצות. ירושלים זקוקה לאיחוד ואהבה. לא לפוליטיקה".

באחרונה ממש אנו שומעים על יותר ויותר חנויות שמפרות בגסות את הסטטוס-קוו ופותרות שעריתן בעיצומה של השבת. איך הרב היה פותר את הסאגה הזו?

"אשיב לך דרך מעשה שהיה: לאזונו של מנהלה הרוחני של ישיבתנו, ישיבת עטרת ישראל, רבי מאיר חדש זצ"ל, הגיעה השמועה כי ישנו בחור שמשמיע בפנימייה שירים שאינם הולמים את רוח הישיבה. המשגיח פסק שלא לסלקו, שאילו כן יסור מן הדרך כליל, וכי יש להותירו על כנו ולהטעימו במתיקות וערבות התורה. כאשר יראה באור התורה, פסק המשגיח, לא יתור אחרי בארות נשברים. בדרך זו אני חושב לפעול גם ביחס לחילולי השבת בירושלים. זו הדרך שראיתי אצל מור חני מרן זכותו יגן עלינו. זו הדרך שראיתי במשפחתי אצל הרב שלום משאש זצ"ל. הדברים הללו ראיתי בכל ההנהגה הרבנית של המשפחה. הדרך היא להעביר את המתיקות את הדבר היפה שיש ביהדות, את הקדושה שיש בשבת, וכך ניתן להשיג הרבה יותר ממה שנוכל להשיג בכל דרך אחרת.

נשמח לשמוע מילה לסיום, רעיון נאה לחג האסיף.

"אנחנו מבקשים: 'זפרוש עלינו ועל ירושלים עירך סוכת שלום'. ויש להבין: מדוע מפרידים את ירושלים מ'עלינו'; כלום איננה חלק מעמנו? אלא ללמדנו שמלבד הברכה שעלינו ירושלים הקב"ה השלום - ירושלים זקוקה לשלום מיוחד. שכן, היא עיר מקודשת. בעזרת השם, נדע להמשיך לאחד ולקרר. יהי רצון שבעזרת השם נזכה כולנו לביאת משיח צדקנו בקרוב שינהיג אותנו ואת ירושלים, ובאו לציון ברינה ושמחת עולם על ראשם, אמנן".

"צריך לדעת לחיות ביחד" (המשך)

שלא יקום בה בית כנסת. היום היא מלאה בבתי כנסיות. כאשר ראו זאת המייסדים ועיניהם כלות, כוננו לאחרונה את שכונת 'רמת בית הכרם' ושוב חקקו במגילת היסוד כי לא יקום בה בית כנסת. היום יש בה כבר שניים ושלושה כאלו, ואף מקווה. אין שכונה חילונית בירושלים. חד וחלק. לכן צריך לדעת לכבד. אם יכבדו את הערכים הבסיסיים שלנו כנו שבת, אני חושב שניתן יהיה לחיות יחד בשלום".

לרב הראשי לבירה יש השפעה מכרעת על צביון ירושלים.

"אני לא יכול למדוד את מידת ההשפעה, אבל אני יודע שניתן להשתדל. אין כוחנו אלא בפה. הידברות עושה רושם. אני יכול לומר לך, שאני מכהן ה 40 שנה בשכונת גילה ויש בה לא מעט תושבים חילונים, אך כל יתואר איך הם מכבדים את שכניהם שומרי התורה והמצווה. ברוך השם. כך צריך להיות. אם נכבד אחד את השני אני חושב שיימנעו הרבה מאוד חיכוכים".

הרב חי את הרבנות בירושלים לא מעט שנים. מזווית זו יש לו מה לתרום לירושלים אולי יותר מכל רב אחר.

"אכן. אני מקווה שהקב"ה ייתן לנו את הזכות הזו להביא לחיים משותפים לירושלים. אגב, להבדיל אלף אלפי הבדלות, אמרתי זאת ביחס לערביי מזרח ירושלים: אתם מתפרנסים מהיהודים ואם יהיו התפרעויות, הרי שאתם תפסידו. אם לא תדעו לכבד את התושבים היהודים - הרי שאתם תפסידו. אתם רוצים פרנסה וחיים שקטים, תכבדו. שקט, טוב לכל הצדדים".

נילה אחת לסיום, רעיון נאה לרגל חג הסוכות.

"הזכרת בראשית דברך את התפילה ופרוש עלינו סוכת שלומך. אנחנו מסיימים את הפסוק: 'הפורש סוכת שלום עלינו וכו' ועל ירושלים".

"ויש להבין: האם ירושלים איננה שייכת ל'כל ישראל'? מוכן שירושלים צריכה ברכה מיוחדת בגלל שמציון תורה ודבר ה' מירושלים. יש לנו אחריות כה כבדה, שכן אנחנו יודעים שאנחנו דוגמא וסמל לחיקוי לכל תבל, ואם ישנה חלילה התרשלות בשמירת השבת, למשל, בירושלים, אזי בעולם מצביעים ומפסירים: 'הנה, גם בירושלים עושים כך...'. ולכן אנחנו בעיר הקודש חייבים לשמש דוגמא לעולם, ומאידך חייבים לכך שמירה מעולה של 'על חומותיך ירושלים' - הפקדת י ש ו מ ר י מ . ועל זה בדיקו אנו מתפללים לשלום מיוחד על ירושלים".

יהי רצון שכבוד הרב יאיר מאורו על ירושלים - אורו של עולם. כחסדי השם".

תרבות - ספרות - דעות

סוכה לעילוי נשמת/ אברהם ישראל פרידמן

המטיילים שפקדו בחוה"מ סוכות תשע"ד את התצפית הממוקמת בגבעה שבשיפולי היישוב שלעבים שבבנימין, המהווה אתר הנצחה לזכרו של ר' משה שעיה ז"ל, שפשפו עיניהם בתימהון כאשר ראו סוכה ליד הצמחייה הנאה ועצי הרימונים. זה זמן רב שהם נוהגים לבקר במקום - המשקיף לנוף טבע ארצי-ישראלי מרהיב - אך מה יום מיוממים? תהו לעצמם. מה לסוכה ולאחר זכרון?

את ר' משה שעיה ז"ל כל תושבי רחובות מכירים. צאו לרחובות העיר הדרומית ותשאלו. משה, איש חיל ורב-עליליה, נפל אל מותו ביום י' אב תשע"ג באתר בנייה, שם עבד לשם קיום מצוות ישוב הארץ, וחבריו החליטו להנציחו ביישוב השקט, ליד מסלולי טיול, תחביב יפה בחייו של אוהב הארץ. אבל כלום עסקינן בסיפורי הנצחה? כל יהודי חלק אלוך ממעל ואתרי הנצחה לא חסרים - למרבה התוגה. אלא, שזהו שלא. בהנצחה מסוג אחר, בעלת נופך יהודי, עסקינן. ומעשה שהיה כך היה:

חברו של המנוח, אליה אדרי, תושב היישוב נוף איילון, פנה אל אביו, שריאל (בוצ"י), ובפיו רעיון מקורי: לכוון סוכה במקום באתר הנצחה של בנו, למען יוכלו המשפחות והמטיילים הרבים שפוקדים את האתר הפופולארי לקיים מצוות החג, כיאה וכיאות לאוהבי מצווה.

האב השכול השיב בחיוב, ואכן בערב חג האסיף יצאו בני משפחתו וחבריו של משה ז"ל לשדות יישוב 'שעלבים' וקטפו מעצי הדקל התמידים שלמרגלות האתר, סכך לסוכה, לאחר שבהנהלת היישוב נענו לבקשה בהתלהבות בהבינם את גודל חשיבות המצווה.

המטיילים הנרגשים שזכו לקיים את מצוות הסוכה גם בדרכים, חשו כי כעת האתר מהווה זיכרון שלם ומושלם למנוח שנקטף בדסי-ימיו והוא בן 25. מהותה של הסוכה - הרהרו לעצמם - היא הנצחה: 'למען יידעו דורותיכם, כי בסוכות הושבתי את בני ישראל', והנה כעת המנוח מונצח על ידי הסוכה בפניה שכוחה זו, אחרי שדות מוריקים ושבילים מפותלים. למען יידעו מטייליכם.

רמטכלי"ם עם ספר תורה

"הריקודים הסוחפים משכו קהל גדול מבית הכנסת 'היכל מנחם' לעדת הבוכרים ששכן ממול. תזמורת 'מכבי האש' ניצחה על החגיגות". הרב הראשי לת"א יפו, הרב ישראל מאיר לאו, חוזר להקפות שניות בכיכר רבין - שייסד חמיו המנוח, רבה של תל אביב והוא מתאר ברגש ובציוריות את המעמד שהפך לאגדה היסטורית

"הקב"ה מצהיר 'קשה עליי פרידתכם' - זוהי העילה ליום שמחת תורה", מכריז הרב הראשי לתל-אביב יפו בהתרגשות במעמד קהל הרבבות - מרובה הצבעים, שמתכנס ב'כיכר רבין' במוצאי שמחת תורה לחגוג 'הקפות שניות'.

קולו של הרב הראשי לעיר ללא הפסקה, הרב ישראל מאיר לאו, רועם, אך כלל לא בטוח שחובש הכיפה הלבנה, גדוש-התלתלים האוחז בספר התורה, יודע על מה דיבר הנואם האחרון. לא בטוח גם שהוא מבין מה המשמעות של יריעות העור הגלולים, בהם הוא אוחז בחזקה.

הכל אפוא מתחיל בשנת תש"ג. גגון צנוע בשכונת 'פלורנטיין' התל-אביבית, בה מתגורר חמיו, רבי יצחק ידידיה פרנקל זצ"ל, רבה הראשי הקודם של תל-אביב.

ראשי-מדינה ותזמורת 'מכבי האש'

"חמי, הרב פרנקל", מספר הרב לאו בשיחה ל'פרשני' השבועי, "אמר למתפללים עם צאת חג שמחת תורה: 'עכשיו, אחינו מתפללי אירופה היו צריכים לצאת לבית הכנסת כדי לרקוד עם ספר התורה כמנהג יום-טוב שני של גלויות, אך כנראה נבצר מהם לילך לבית הכנסת ולקיים אורח חיים כדרכם - בשל המצב הקשה ששורר, אז הבה נהיה להם לפה! מיד הוציא הרב פרנקל ספרי התורה ואמר את הפסוקים הידועים: 'אנא השם הושיעה נא, אנא השם הצליחה נא'. הריקודים הסוחפים משכו קהל גדול מבית הכנסת 'היכל מנחם' לעדת הבוכרים ששכן ממול, וגם מתפללי בית הכנסת אהבת חסד' הצטרפו לחגיגה. תזמורת 'מכבי האש' היא שליוותה את החגיגות. 'מכל הארץ נהרו ל'הקפות שני של הרב פרנקל", נזכר חתנו הרב לאו בנוסטלגיה. באירוע הזה משתתפים אלפי ורבבות אנשים שיוצאים לרחוב כדי לשמוח בשמחת התורה, בראשם גם אישי-מדינה בולטים. "אני בעצמי", מציין הרב הראשי לת"א, "ראיתי משתתפים מגוונים: ראשי ממשלה כמו לוי אשכול, רמטכ"ל כמו יצחק רבין או מנחם בגין, שרים כמו משה דיין, ואחרים שהגיעו להשתתף במעמד". כעבור שנים אחדות, חיקו את המנהג בכפר חב"ד, בבית 'היכל שלמה' בבירה, במחנה הצבא בצריפין, עד שגם מועצת תל אביב החליטה על קיום האירוע באורח רשמי בכיכר מלכי ישראל המפורסם, הסמוך לעירייה. מכאן המנהג נפוץ על פני כל הארץ, כ'כשהכל, כאמור, מתחיל מתוך הבעת סולידריות ליהודים בני חו"ל שלא יכולים לעשות זאת בארצם", מזכיר רבה של תל-אביב יפו.

כבוד הרב הראשי לת"א, מוגש כל שנה לראות אלפים רבים, ביניהם חילונים מוצהרים, שרוקדים עם ספרי התורה. "אנשים", מסביר הרב לאו, "מחפשים לתת ביטוי לנקודה היהודית הפנימית, וכנראה שה'הקפות שניות' זו הדרך לעשות זאת. השנה", מציין הרב הראשי לת"א, "אני מקיים ארבעה אירועי 'הקפות שניות', בין היתר: בכיכר מלכי ישראל כמובן, בביה"ח איכילוב, שזהו מעמד מאוד מרגש, ברמת אביב ג' ברחבה, וגם בעיר יפו בגן דוידוף. ועוד, כולם שותפים לשמחת התורה", אומר הרב לאו בהתמוגגות.

דפוס רבי עקיבא מאחל לקוראים ולכל בית ישראל - חג סוכות שמח!

<<<>>>

דפוס רבי עקיבא - הדפסת חוברות

וקונטרסים בהתחייבות למחיר הזול ביותר! רבי

עקיבא פי' ירמיהו ב"ב,

טל': 036186186

המערכת מברכת את עשרות מנויי המייל החדשים בברכת "ברוכים הבאים"!